

Protokół

20. posiedzenia, V. sesyi, V. peryodu Se'mu galicyjsk ego z dnia 11. Stycznia 1888.

Początek o godzinie 11. minut 40.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. hr. Jan Tarnowski.

Sekretarze: p. p. St. hr. Badeni, A. Jędrzejowicz, ks. Wł. Sapięha, ks. Siczynski.

Obecnych posłów 122.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik J. E. Filip Załęski.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów zagaja posiedzenie, i oznajmia iż Protokół z 19. posiedzenia złożonym jest do przeglądu w biurze Sejmowem.

Sekretarz p. A. Jędrzejowicz czyta spis petycyj wniesionych po dzień 11. Stycznia b. r. od Nr. 1014 do Nr. 1077 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji przemysłowej L. 1015 do 1019 włącznie 1068, 1072, 1075.

Komisji gospodarstwa krajowego L. 1020, 1026.

Komisji asekuracyjnej L. 1021.

Komisji drogowej L. 1022, 1045, 1046, 1054, 1060, 1061.

Komisji administracyjnej L. 1023, 1055, 1056, 1076.

Komisji szkolnej L. 1024, 1043, 1050, 1057, 1065, 1073.

Komisji gminnej L. 1025, 1042, 1051, 1052, 1077.

Komisji gorzelnianej L. 1014, 1027 do 1041 włącznie.

Komisji budżetowej L. 1044, 1048, 1049, 1058, 1059, 1062, 1064, 1066, 1067, 1069, 1070, 1071, 1074.

Komisji petycyjnej L. 1047, 1053.

Komisji prawniczej L. 1063.

Przystąpiono do porządku dziennego którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia stałego funduszu pożyczkowego dla spółek wodnych.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba uchwala ten wniosek bez rozprawy.

Następuje :

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie udzielenia koncesyi na pobór opłat mytniczych :

1. Radzie powiatowej w Trembowli na drodze powiatowej Trembowla-Budzanów ;
2. Radzie powiatowej w Dąbrowie na drogach powiatowych Dąbrowa-Żabno-Otfinów i Szczucin-Otałów ;
3. Radzie powiatowej w Białej od mostu powiatowego na rzece Białce w Uniowie Starym ;
4. Radzie powiatowej w Tarnopolu na drodze Tarnopol-Brody ;
5. Radzie powiatowej w Rzeszowie od mostu powiatowego na rzece Wisłoku w Żarnowcy ;
6. Radzie powiatowej w Śniatynie na drodze powiatowej z Załucza do Rożnowa ;
7. Radzie powiatowej w Brodach na drodze powiatowej Brody-Załośce ;
8. Radzie powiatowej w Krośnie od mostu powiatowego na rzece Wisłoku w Bratkówce ;
9. Radzie powiatowej w Kamionce Strumiłowej na drodze powiatowej Jabłonówka-Busk-Rakobuty ;
10. Radzie powiatowej w Kolbuszowej na drodze powiatowej Kolbuszowsko-Majdańskiej.

Sprawozdawca poseł Władysław Badeni czyta sprawozdanie powyższe z następującym projektem uchwały :

U c h w a ł a

o udzieleniu koncesyi na pobór opłat mytniczych.

1. Radzie powiatowej w Trembowli na drodze powiatowej Trembowla-Budzanów ;
2. Radzie powiatowej w Dąbrowy na drogach powiatowych Dąbrowa-Żabno-Otfinów i Szczucin-Otałów ;
3. Radzie powiatowej w Białej od mostu powiatowego na rzece Białce w Kaniowie starym ;
4. Radzie powiatowej w Tarnopolu na drodze powiatowej Tarnopol-Brody ;
5. Radzie powiatowej w Rzeszowie od mostu powiatowego na rzece Wisłoku w Żarnowcy ;
6. Radzie powiatowej w Śniatynie na drodze powiatowej z Załucza do Rożnowa ;
7. Radzie powiatowej w Brodach na drodze powiatowej Brody-Załośce ;
8. Radzie powiatowej w Krośnie od mostu powiatowego na rzece Wisłoku w Bratkówce ;
9. Radzie powiatowej w Kamionce Strumiłowej na drodze powiatowej Jabłonówka-Busk-Rakobuty ;
10. Radzie powiatowej w Kolbuszowej na drodze powiatowej Kolbuszowsko-Majdańskiej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje :

Art. I.

Radom powiatowym w Trembowli, Dąbrowy, Białej, Tarnopolu, Rzeszowie, Śniatynie, Brodach, Krośnie, Kamionce Strumiłowej i w Kolbuszowej, nadaje się na lat pięć, od wejścia w wykonanie tej uchwały, prawo do pobierania opłat mytniczych, pod warunkiem utrzymywania przedmiotów omyconych w dobrym stanie, kosztem właściwych funduszków powiatowych — a mianowicie :

1. Radzie powiatowej w Trembowli prawo do pobierania myta drogowego i mostowego, na drodze powiatowej Trembowla-Budzanów, na jednej stacyi w Zieleńcu.
2. Radzie powiatowej w Dąbrowy prawo do pobierania myta drogowego i mostowego na drodze powiatowej Szczucin-Otałów, na jednej stacyi mytniczej.

Od każdego z tych dwóch myt (pod poz. 1. i 2. poszczególnionych) pobierać należy opłaty według następującego wymiaru :

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu : drogowego 2 (dwa) ct., mostowego 2 (dwa) ct.;

- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych: drogowego 1 (jeden) ct., mostowego 1 (jeden) ct.;
  - c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego: drogowego $\frac{1}{2}$ (pół) ct., mostowego $\frac{1}{2}$ (pół) ct.
- Właściciele i Zarząd dóbr w Semenówce wolni są od opłaty myta Radzie powiatowej w Trembowli przysługującego.

3. Radzie powiatowej w Dąbrowy prawo do pobierania myta drogowego na drodze powiatowej Dąbrowa-Żabno-Otfinów, na jednej stacji mytniczej.
4. Radzie powiatowej w Białej prawo do pobierania myta od mostu powiatowego na rzece Białce w Kaniowie starym.
5. Radzie powiatowej w Tarnopolu prawo do pobierania myta drogowego na drodze powiatowej Tarnopol-Brody, na jednej stacji mytniczej.
6. Radzie powiatowej w Rzeszowie prawo do pobierania myta od mostu powiatowego na rzece Wisłoku w Żarnowy.
7. Radzie powiatowej w Śniatynie prawo do pobierania myta na drodze powiatowej z Załużcza do Rożnowa a to: myta drogowego na dwóch stacjach z zachowaniem odległości 15. kilometrów między jedną a drugą stacją i myta mostowego od mostu na rzece Rybnicy w Rożnowie.

Od każdego z tych pięć myt (pod poz. 3, 4, 5, 6 i 7, poszczególnionych) pobierać należy opłaty według następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 4 (cztery) ct.;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.;
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) ct.

Pobór myta na drodze powiatowej Tarnopol-Brody rozpocznie się dopiero po oddaniu do użytku publicznego wybudowanej drogi na łącznej przestrzeni 17. kilometrów 645 metrów.

8. Radzie powiatowej w Brodach prawo do pobierania myta drogowego na drodze powiatowej Brody-Załośce, na jednej stacji mytniczej.
9. Radzie powiatowej w Krośnie, prawo do pobierania myta od mostu powiatowego na rzece Wisłoku w Bratkówce.
10. Radzie powiatowej w Kamionce Strumiłowej, prawo do pobierania myta drogowego na drodze powiatowej Jabłonówka-Busk-Rakobuły, na jednej stacji mytniczej.

Od każdego z tych trzech myt (pod poz. 8, 9 i 10, poszczególnionych) pobierać należy opłaty według następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) ct.;
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Pobór myta na drodze powiatowej Jabłonówka-Busk-Rakobuły rozpocznie się dopiero po oddaniu do użytku publicznego wybudowanej drogi na minimalnej przestrzeni 8 kilometrów.

Mieszkańcy gminy i obszaru dworskiego w Bratkówce wolni są od opłaty myta mostowego dla Rady powiatowej w Krośnie ustanowionej.

11. Radzie powiatowej w Kolbuszowy prawo do pobierania myta od mostu na drodze powiatowej Kolbuszowsko-Majdańskiej w Dubasie, według następującego wymiaru:

- a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 3 (trzy) ct.;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) ct.;
- c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) ct.

Art. II.

Konie, woły, krowy, muły, osły, należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnię do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

Art. III.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty mytniczej lub o niżeniu tejże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie *en bloc* całego projektu uchwały.

Izba w głosowaniu *en bloc* przyjmuje cały projekt uchwały.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt uchwały w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za r. 1886. funduszu krajowego oraz funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Sprawozdawca poseł Goldman uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

(Uchwała A.)

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby rachunkowość funduszków szkolnych okręgowych w ten sposób zmieniła, aby rok budżetowy tych funduszków obejmował ten sam peryod czasu, jaki obejmują rachunki funduszu szkolnego krajowego.

(Uchwała B.)

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby wydatki czynione przez nią dla funduszków szkolnych okręgowych wprost z działu I. funduszu szkolnego krajowego przeprowadziła także przez księgi odnośnych funduszków szkolnych okręgowych.

Sprawozdawca odczytuje dalej następujące wnioski komisji:

(Uchwała A.)

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium z rachunków za r. 1886 funduszu krajowego i funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

(Uchwała B.)

Absolutorium udzielone Wydziałowi krajowemu z rachunków funduszu krajowego i funduszków ze skarbu krajowego uposażonych za r. 1886, obejmuje także absolutorium dla Rady szkolnej krajowej z rachunków działu wydatków funduszu szkolnego krajowego za r. 1886, z tem jednak zastrzeżeniem, że pod to absolutorium nie podpada kwota 6.090 zł. wydana z funduszu szkolnego krajowego tytułem wynagrodzenia za prowadzenie rachunków funduszków szkolnych okręgowych z r. 1886.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Antoniewicz.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

(Uchwała A.)

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby rachunkowość funduszków szkolnych okręgowych w ten sposób zmieniła, aby rok budżetowy tych funduszków obejmował ten sam peryod czasu, jaki obejmują rachunki funduszu szkolnego krajowego.

Izba w głosowaniu przyjmuje tę uchwałę zgodnie z wnioskami komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

(Uchwała B.)

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby wydatki czynione przez nią dla funduszków szkolnych okręgowych wprost z działu I. funduszu szkolnego krajowego przeprowadziła także przez księgi odnośnych funduszków szkolnych okręgowych.

W dziale II. funduszu szkolnego krajowego dwie rubryki wykazują znaczniejsze przekroczenia, a mianowicie: rubr. X. „subsytucye“, na które prelimiowano 7.000 zł. a wydano 10.437 zł., a to z powodu zaprowadzenia półdziennej nauki w wielu szkołach i rubr. XXII. „rozmaite wydatki“, w których pod nazwą „rozmaite inne“ wydano 11.515 zł. w budżecie nieprzewidziane, a to wedle tłumaczenia Rady szkolnej krajowej z powodu mylnych zarachowań przez c. k. urzędy podatkowe, które to wydatki przypisane zostały do zwrotu w r. 1887.

Izba w głosowaniu przyjmuje tę uchwałę zgodnie z wnioskami komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

(Uchwała A.)

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium z rachunków za rok 1886 funduszu krajowego i funduszków uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Izba w głosowaniu przyjmuje tę uchwałę zgodnie z wnioskami komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta :

(Uchwała B.)

Absolutorium udzielone Wydziałowi krajowemu z rachunków funduszu krajowego i funduszków ze skarbu krajowego uposażonych za r. 1886, obejmuje także absolutorium dla Rady szkolnej krajowej z rachunków działu wydatków funduszu szkolnego krajowego za r. 1886, z tem jednak zastrzeżeniem, że pod to absolutorium nie podpada kwota 6.090 zł. wydana z funduszu szkolnego krajowego tytułem wynagrodzenia za prowadzenie rachunków funduszków szkolnych okręgowych z r. 1886.

Izba w głosowaniu przyjmuje tę uchwałę zgodnie z wnioskami komisji bez rozprawy.

Następuje :

Sprawozdanie komisji administracyjnej w przedmiocie utworzenia stałego jednomilionowego funduszu pożyczkowego na budowę koszar.

Sprawozdawca poseł Pilat uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm ustanawia osobny fundusz w wysokości jednego miliona zł., przeznaczony na udzielanie pożyczek bezprocentowych na budowę koszar dla stałej załogi wojskowej w kraju.

II. Fundusz ten składać się będzie z kwot w myśl uchwał Sejmu z d. 21. Października 1881, z d. 28. Września 1882 i z d. 27. Września 1884 rozpożyczonych z funduszu krajowego gminom na budowę koszar a po koniec r. 1887 nie zwróconych — z kwot, które w myśl wspomnianych uchwał Sejmu, tytułem pożyczek na budowę koszar zostały po koniec r. 1887. gminom przyznane lecz nie wypłacone, — wreszcie z sumy 395.085 zł., która ma w ciągu roku 1888 wpłynąć do tego funduszu celem uzupełnienia go do wysokości jednego miliona zł.

III. Funduszem tym zarządzać będzie Wydział krajowy w myśl przytoczonych (pod II.) uchwał Sejmu w przedmiocie udzielania pożyczek na budowę koszar, z tą jedynie odmianą, że zwroty pożyczek udzielonych przez Wydział krajowy, począwszy od 1. Stycznia 1888 wpłynąć mają do rzeczzonego funduszu.

IV. Sejm poleca komisji budżetowej obmyśleć pokrycie dla wydatku 395.085 zł. pod II. uchwalonego.

V. Petycje miast Jaworowa i Trembowli do L. 391 i 586, o udzielenie z funduszu krajowego bezprocentowych pożyczek na budowę koszar przekazuje Sejm, ze względu na powyższe uchwały, Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Fruchtmann.

Przemawiają: JE. p. Smolka, Chrzanowski, Onyszkiewicz, Płaziński, Chrzanowski (powtórnie), Fruchtman (powtórnie), Kozłowski, Romanowicz.

Po uchwaleniu przez Izbę zamknięcia rozprawy przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp I. wniosku komisji:

I. Sejm ustanawia osobny fundusz w wysokości jednego miliona zł., przeznaczony na udzielenie pożyczek bezprocentowych na budowę koszar dla stałej załogi wojskowej w kraju.

Przemawia p. Chrzanowski.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba w głosowaniu uchwała ustęp I. zgodnie z wnioskiem komisji:

Sprawozdawca czyta:

II. Fundusz ten składać się będzie z kwot w myśl uchwał Sejmu z d. 21. Października 1881, z d. 28. Września 1882 i z d. 27. Września 1884 rozpożyczonych z funduszu krajowego gminom na budowę koszar a po koniec roku 1887 nie zwróconych — z kwot, które w myśl wspomnianych uchwał Sejmu, tytułem pożyczek na budowę koszar zostały po koniec r. 1887 gminom przyznane lecz nie wypłacone, — wreszcie z sumy 395.085 zł., która ma w ciągu r. 1888 wpłynąć do tego funduszu celem uzupełnienia go do wysokości jednego miliona zł.

Izba w głosowaniu uchwała ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

III. Funduszem tym zarządzać będzie Wydział krajowy w myśl przytoczonych pod II. uchwał Sejmu w przedmiocie udzielania pożyczek na budowę koszar, z tą jedynie odmianą, że zwroty pożyczek udzielonych przez Wydział krajowy, począwszy od 1. Stycznia 1888 wpłynąć mają do rzeczzonego funduszu.

Izba w głosowaniu uchwała ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

IV. Sejm poleca komisji budżetowej obmyślić pokrycie dla wydatku 395.085 zł. pod II. uchwalonego.

Izba w głosowaniu uchwała ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

V. Petycje miast Jaworowa i Trembowli do L. 391 i 586, o udzielenie z funduszu krajowego bezprocentowych pożyczek na budowę koszar przekazuje Sejm, ze względu na powyższe uchwały, Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Izba w głosowaniu uchwała ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie komisji edukacyjnej w sprawie reorganizacji męskich szkół wydziałowych.

Sprawozdawca poseł Bobrzyński uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Szkoły wydziałowe męskie istniejące w Tarnowie, Przemyślu, Samborze, Śniatynie, Bochni, Wieliczce i Gródku mają być z końcem roku szkolnego 1887/8 zwinięte a względnie zamienione na szkoły ludowe pospolite o tylu klasach, ile tego wymaga liczba uczniów i miejscowa potrzeba.

II. Wzywa się c. k. Rząd a względnie c. k. Radę szkolną krajową, ażeby stałych nauczycieli męskich szkół wydziałowych, którzy wskutek zwinięcia tych szkół spadną z etatu, umieścić na innych posadach nauczycielskich, zachowując im w każdym razie pobory ich dotychczasowe.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z krajową Komisją dla spraw przemysłu przedsięwziął starania celem zaprowadzenia już z rokiem szkolnym 1888/9 przemysłowych szkół uzupełniających w tych miastach, w których szkoły wydziałowe męskie zostaną zniesione, a w których dotychczas szkoły przemysłowe uzupełniające nie istnieją.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby z c. k. Rządem przeprowadził rokowania celem określenia zasad organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych w Galicyi w drodze ustawodawstwa krajowego. Organizacya taka powinna:

1. postanowić, że szkoły tego rodzaju zaprowadzone być powinny we wszystkich miastach i miasteczkach Galicyi, w których potrzebę ich uzna c. k. Rząd i Wydział krajowy;

2. określić stosunek, w którym odliczywszy zasiłki zapewnione przez państwo, powiat, korporacye i osoby prywatne, do pokrycia reszty kosztów utrzymania tych szkół przyczynić się mają kraj i gmina, oraz nałożyć na gminę obowiązek dostarczenia lokalu, opału, światła i usługi;

3. określić sposób wykonywania przymusu uczęszczania do takiej szkoły, (opierającego się na art. 41. ustawy krajowej z dnia 2. Maja 1873 w brzmieniu określonem ustawą z d. 2. Lutego 1885, oraz §. 75. a. i 100. ustawy państwowej przemysłowej);

4. oznaczyć minimum i maximum godzin nauki oraz czas odbywania nauki, zostawiając szczegóły statutowi każdej szkoły;

5. ograniczyć przyjmowanie do tej szkoły tych uczniów, którzy ukończyli szkołę pospolitą z dobrym postępem lub złożyli egzamin wstępny, szkole tej odpowiadający;

6. ustanowić przy c. k. Namiestnictwie lub przy c. k. Radzie szkolnej krajowej organ nadzoreczy dla tych szkół, złożony z czynników rządowych i autonomicznych, oraz osobnego dla tych szkół inspektora;

7. postanowić, że dla tej młodzieży rzemieślniczej, która szkoły pospolitej ludowej z dobrym postępem nie ukończyła, zaprowadzone będą przy tej szkole ludowej, w ścisłym z nią związku kursa wieczorne, udzielające nauki zakreślonej szkole ludowej pospolitej.

W rozprawie ogólnej przemawia p. ks. Kopyciński.

Podczas przemawiania p. ks. Kopycińskiego przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka krajowego.

P. Kopyciński wnosi opuszczenie w ustępie I. wniosku komisji miasta „Tarnowa“ — i ażeby w tej miejscowości przystąpiono do zreorganizowania szkoły wydziałowej.

Przemawia p. hr. Rey.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp I. wniosku komisji.

Zastępca Marszałka podaje pod głosowanie ten ustęp z poprawką p. ks. Kopycińskiego.

Izba w głosowaniu odrzuca poprawkę p. ks. Kopycińskiego i uchwała ust. I. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta ust. II. wniosku komisji.

Izba w głosowaniu uchwała ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ust. III. wniosku komisji.

Przemawia p. Merunowicz i wnosi następującą poprawkę do ust. III. wniosku komisji:

Wysoka Izba raczy dodać przy końcu tego ustępu następujące słowa:

Jak również i w tych miejscowościach, które z chęcią założenia szkół wydziałowych przemysłowych do Wydziału krajowego zgłosiły się.

Przemawia p. ks. Czartoryski, Merunowicz (powtórnie).

Po zamknięciu rozprawy i przemówieniu sprawozdawcy Izba w głosowaniu uchwala ust. III, zgodnie z wnioskiem komisji i odrzuca dodatek p. Merunowicza.

Sprawozdawca czyta ustęp IV. z podziałami 1 do włącznie 7 wniosku komisji.

Izba w głosowaniu uchwala ustęp IV. z podziałami 1 do włącznie 7 zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

JE. Marszałek odbiera przewodnictwo napowrót.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej z przedłożenia Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

(Część I. — Sprawy szkół przemysłowych.)

Sprawozdawca poseł Romanowicz uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie szkół przemysłowych.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przyspieszając sprawę subwencyonowania ze Skarbu państwa uzupełniających szkół przemysłowych, utrzymał autonomiczny wpływ własny, tudzież krajowej komisji dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego co do urzędzenia, planów naukowych, kierunku, zarządu tych szkół i nadzoru nad nimi.

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z krajową komisją dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego:

a) przedsięwziął dalsze starania celem zapewnienia uzupełniającym szkołom przemysłowym uzdolnionych nauczycieli rysunków, do czego między innymi, zaleca się zobowiązanie nauczycieli rysunków w seminariach nauczycielskich do uczęszczania na naukę rysunków w wyższych szkołach przemysłowych,

b) urządził fachową inspekcję dla przemysłowych szkół uzupełniających, zwłaszcza co do nauki rysunków.

4) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby założoną i utrzymywaną przez gminę miasta Krakowa szkołę artystycznego przemysłu połączył z wyższą szkołą przemysłową w Krakowie.

5) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przyspieszył wprowadzenie w życie stacyi doświadczalnej chemiczno-technologicznej dla przerobów nafty.

6) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby fachowym szkołom przemysłowym i rękodzielniczym, utrzymywanym z funduszków krajowych, przyznał charakter szkół publicznych i prawo wydawania świadectw uzdolnienia do samoistnego prowadzenia przemysłu, w myśl ustawy przemysłowej.

7) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyznaczył odpowiednią ilość stypendyów z funduszków państwowych dla wykształcenia kandydatów na nauczycieli i instruktorów fachowych szkół przemysłowych w Galicyi, tudzież na nauczycieli wędrownych.

8) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby zapewnił odpowiednią subwencję ze skarbu państwa na utrzymanie fachowej szkoły garncarstwa w Porębie, w powiecie chrzanowskim.

9) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z zastosowaniem uchwały sejmowej z dnia 3. Stycznia 1874. i pod warunkami tą uchwałą określonymi, wymierzał Józefie ze Stelcerów Neužilowej, kierowniczce krajowej szkoły koronkarstwa w Zakopanem i Maksymilianowi Czyrniańskiemu, kierownikowi krajowego zakładu dla nauki kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej — pięciolecia po 80 zł. w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby, nieprzerwanie przy tych samych poborach na powyższych posadach pełnionej; pięciolecie rozpoczyna się liczyć dla Józefy Neužilowej od 1. Września 1887, a dla Maksymiliana Czyrniańskiego od 1. Kwietnia 1884.

10) Sejm przyznaje prawo emerytury Józefie ze Stelcerów Neužilowej i Maksymilianowi Czyrniańskiemu, oraz w razie śmierci Maksymiliana Czyrniańskiego wdowie jego prawo do

pensyi wdowiej i dodatków na wychowanie sierót po nim pozostałych, a to w równej mierze z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi. Służba policzalna do emerytury liczyć się będzie od dnia nominacyi.

11) Petycye :

LL. 387/pet. 306 gminy Mostki z Malinówką — o założenie szkoły garncarskiej ;

LL. 529/pet. 429 szkoły koszykarskiej w Jasle — o subwencyę w celu zaprowadzenia nauki kołodziejstwa ;

L. S. 694/pet. 577. Wydziału powiatowego w Grybowie o subwencyę na utworzenie szkoły kołodziejsko-bednarskiej ;

L. S. 922/pet. 778. Kółka rolniczego w Niwiskach o założenie tamże szkoły garncarskiej ;

L. S. 976/pet. 816. gminy miasta Krakowa o subwencyę dla szkoły artystycznego przemysłu — i

L. S. 1133/pet. 947. Kazimierza Rojowskiego z Humenowa o subwencyę na założenie szkółek haftu wiejskiego

przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do ścisłego zbadania w porozumieniu z krajową komisją dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, i zdania Sejmowi sprawy na następnej sesyi.

12) Petycye :

L. S. 629/pet. 521. Antoniego Rybaczyka o subwencyę na zwiedzenie szkoły sokalskiej nauki zręczności,

L. S. 731/pet. 612. Józefa Grywalskiego o stypendyum dla syna, celem pobierania nauki stolarstwa w Zakopanem,

L. S. 732/pet. 613. Mikołaja Kurpiela o zapomogę dla córki, celem pobierania nauki koronkarstwa w Zakopanem,

L. S. 733/pet. 614. Pawła Karczmarczyka o zapomogę dla syna, celem pobierania nauki stolarstwa w Zakopanem — i

L. S. 786/pet. 664. Rady szkolnej miejscowej w Dólczy wielkiej, o zapomogę dla Zygmunta Ziobronia, celem pobierania nauki kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce Strumiłowej,

przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia w granicach budżetu w porozumieniu z krajową komisją dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Waygart wnosi głosowanie *en bloc* nad całym wnioskiem komisyi.

Izba przyjmuje wniosek głosowania *en bloc* i uchwała następnie cały wniosek komisyi bez rozprawy.

Wreszcie przyjmuje Izba następujący wniosek komisyi, który sprawozdawca odczytuje.

Powyższem sprawozdaniem są zarazem załatwione petycye L. s. 530, pet. 430 i L. s. 870 pet. 714 o subwencyę dla istniejących szkół przemysłowych w Drohobyczu i Rzeszowie.

Z kolei następuje sprawozdanie komisyi prawnej z wniosku posła Romanowicza w przedmiocie zwoływania corocznie Sejmu na czas dłuższy.

Sprawozdawca p. Weigel uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisyi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z powołaniem się na rezolucyą swoję z dnia 12. Stycznia 1887. do L. 853 i obszerne sprawozdanie komisyi

prawniczej, na którym się oparła, wyraża c. k. Rządowi ponowne usilne życzenie, aby sesye Sejmu corocznie w właściwej porze tak zwoływane były, iżby Sejm bez kolizyi z innymi ciałami ustawodawczymi mógł obradować przez dłuższy niż dotąd czas, a w razie niewystarczenia tegoż do spełnienia ważnych zadań Sejmowi poruczonych, aby nie następowało zamknięcie ale tylko odroczenie Sejmu.

Izba w głosowaniu uchwala wnioski powyższy bez rozprawy.

Na zapytanie JE. Marszałka Izba zgadza się na zamknięcie posiedzenia dla pory spóźnionej.

JE. Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 12. Stycznia b. r. z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 21. posiedzenia, 5. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we Czwartek d. 12. Stycznia 1888 o godzinie 11. przed południem.

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie próby gminy miasta Gorlic o przyzwolenie na pobór opłat gminnych od trunków spirytusowych i od piwa.

Sprawozdawca poseł Smolka.

2. Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie ustawy budowniczey dla miast i miasteczek.

Sprawozdawca poseł Romer.

3. Sprawozdanie komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy dla wsi.

Sprawozdawca poseł Onyszkiewicz.

4. Sprawozdanie komisji prawniczej z petycyi krajowego Towarzystwa kupców i przemysłowców we Lwowie o zmianę ordynacyi wyborczej.

Sprawozdawca poseł Zoll.

5. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycyj wielu Rad miejscowych szkolnych, gmin, nauczycieli i nauczycielek o podwyższenie płac nauczycielom, względnie nauczycielkom, w odnośnych szkołach ludowych.

Sprawozdawca poseł Zoll.

6. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycyj Jana Lubienieca, nauczyciela szkoły ludowej w Bucniewie, Jana Skowrońskiego w Ładyczynie, Rady szkolnej miejscowej w Strzeliskach nowych, Wincentego Bierońskiego, nauczyciela w Poroninie, Apolinarego Staszewskiego, b. kierownika szkoły ludowej w Dobromilu, obecnie nadetatowego nauczyciela w Przemyśle, wreszcie Zarządu trzechklasowej szkoły ludowej w Mikłaszowie o przyznanie kierownikom tych szkół dodatku w myśl Art. 13. Ust. z dnia 2. Maja 1873.

Sprawozdawca poseł Zoll.

7. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycyi Feliksa Łukomskiego, nauczyciela w Kleparowie, Zarządu szkoły ludowej w Byczynie, Wiktoryna Hostynka, nauczyciela szkoły wydziałowej męskiej w Bochni, Włodzimierza Witoszyńskiego, nauczyciela szkoły ludowej w Zboiskach, Antoniego Zborowskiego, nauczyciela szkoły ludowej w Przytkowicach, Kazimierza Puchały, nauczyciela szkoły ludowej w Kosinie, Rady szkolnej miejscowej w Wołczkowie, względnie nauczyciela tamtejszego Antoniego Bilicha, ks. Michała Lakusty, gr. kat. kooperatora jako katechety w Peczeniżynie, wreszcie ks. Józefa Krechowicza, kapelana obrządku łacińskiego w Koszlakach o zaliczki, dodatki drożyniane, zapomogi lub remuneracye.

Sprawozdawca poseł Zoll.

8. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycyi Aleksandra Gofryka, nauczyciela szkoły jednoklasowej w Firlejowie o zorganizowanie tej szkoły jako dwuklasowej i przyznanie mu dodatku osobistego.

Sprawozdawca poseł Zoll.

9. Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycyi ks. Michała Sołtysa, gr. kat. kooperatora w Króliku Wołoskim, o ułatwienie mu uzyskania samoistnej posady duszpasterskiej.

Sprawozdawca poseł Merunowicz.

10. Sprawozdanie komisji petycyjnej:

a) z petycyi gminy Husiatyn o opust z czynszu dzierżawnego za myto na stacyi w Husiatynie;

b) z petycji Izraela Zimmermana, b. dzierżawcy myt krajowych w Podwoleczyskach i Białej Karczmie, o zwrot zatrzymanej kaucyi i opuszczenie zaległego czynszu dzierżawnego.
Sprawozdawca poseł Pławicki.

11. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji gminy miasta Stanisławowa: a) o zwrócenie gminie miasta Stanisławowa z funduszów krajowych wydanych do teraz z funduszu miejskiego na utrzymanie 4 klas wyższej szkoły żeńskiej kwoty 62.661 zł. 18. ct. w. a.; b) o udzielenie subwencji na utrzymanie tej szkoły na płace nauczycielskie rocznie po 5.801 zł.; c) w razie nieuwzględnienia o pozwolenie zwinienia 4-klasowej wyższej szkoły żeńskiej w Stanisławowie.

Sprawozdawca poseł Stanisław Badeni.

12. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji Wydziału Rady powiatowej w Podhajeach w sprawie polepszenia stosunków szkolnictwa w powiecie Podhajeckim.

Sprawozdawca poseł Stanisław Badeni.

13. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji zarządów VII. i VIII. szkoły pospolitej w Krakowie; Joanny Hodackiej, nauczycielki młodszej przy szkole 4-klasowej żeńskiej w Tarnowie; Stanisławy Nowakowej, Stanisławy Zajmowej, młodszych nauczycielek przy szkole żeńskiej w Bochni; Ernestyny Bartkowskiej i Julii Steinberg, młodszych nauczycielek przy szkole żeńskiej w Brodach; Anastazy Brosch, nauczycielki młodszej przy szkole żeńskiej w Tarnowie; Michała Niemirowskiego, młodszego nauczyciela przy szkole w Przemyśle; Bazylego Korenea, nauczyciela szkoły w Stryju; Matyldy Heldówny, nauczycielki w Śniatynie i Julii Gołębianki, nauczycielki młodszej szkoły żeńskiej w Nowym Targu o zrównanie ich płac i poborów jako nauczycieli młodszych z płacami nauczycieli starszych, o nadanie posad nauczycieli starszych lub o utworzenie nowych posad nauczycieli starszych.

Sprawozdawca poseł Stanisław Badeni.

14. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji nauczycieli szkół ludowych: Em. Pisarczuka, Antoniego Klebowicza, Wejcieha Dobrzańskiego, Józefa Bielawskiego, Jana Wasunga, Łukasza Czabaka, Nicetona Forostyna, Bazylego Starosielskiego, Rudolfa Veita, Jana Bałtarowicza i Adama Czarneka w sprawach emerytalnych.

Sprawozdawca poseł Romanowicz.

15. Sprawozdanie komisji szkolnej z petycji nauczycieli szkół ludowych: Bazylego Lewickiego, Grzegorza Czyszyło, Stefana Wolińskiego, Józefa Kobusowicza, Karola Jabłońskiego, nauczycielki Teofili Bieniedzkiej, nauczycieli Juliusza Fijałkowskiego i Alojzego Witoszyńskiego o przyznanie pięcioletnich dodatków.

Sprawozdawca poseł Romanowicz.

Koniec posiedzenia o godzinie 2 m. 45 po południu.

Marszałek krajowy :

Jan Tarnowski w. r.

Sekretarze :

St. Badeni w. r.

Ks. Siczynski w. r.

Spis petycyi

wniesionych po dzień 11. Stycznia 1888.

1014. Wydział powiatowy w Jaśle, p. p. Gorayskiego, w sprawie opodatkowania gorzelń rolniczych.
1015. Towarzystwo zaliczkowe w Mielcu, p. p. Reya, w sprawie zmiany ustawy podatkowej z 27. Grudnia 1880. i 14. Kwietnia 1885.
1016. To samo w Tarnowie, p. p. Rogoyskiego, w sprawie jak wyżej.
1017. Dyrekcya kasy zaliczkowej w Maryampolu, p. p. Romera, w sprawie jak wyżej.
1018. Dyrekcya Stowarzyszenia pożyczkowego i oszczędności w Krynicy, p. p. Męcińskiego, w sprawie jak wyżej.
1019. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek w Pilźnie, p. p. ks. Kopycińskiego, w sprawie jak wyżej.
1020. Wydział powiatowy w Nowym Targu, p. p. ks. Kopycińskiego, w sprawie regulacyi Czarnego Dunajca.
1021. Wydział powiatowy w Tarnobrzegu, p. p. Madeyskiego, w sprawie przymusowej asekuracyi budynków włościańskich i małomiejskich.
1022. Ten sam, p. p. Madeyskiego, w sprawie sadzenia drzewek przy drogach publicznych.
1023. Ten sam, p. p. Madeyskiego, w sprawie podwyższenia wynagrodzenia za destarczone z urzędu podwody.
1024. Ten sam, p. p. Madeyskiego, w sprawie zmiany postanowień art. 14., 15. i 24. ust. szk. z 2. Lutego 1885.
1025. Wydział powiatowy w Mielcu, p. p. Reya, w sprawie ściągania zaległości kas pożyczk. gmin. w drodze egzekucyi politycznej.
1026. Ten sam, p. p. Reya, w sprawie organizacyi kredytu dla spółek wodnych i melioracyjnych.
1027. Ten sam, p. p. Reya, w sprawie opodatkowania gorzelni rolniczych.
1028. Wydział powiatowy w Sokalu, p. p. Polanowskiego, w sprawie jak wyżej.
1029. Wydział powiatowy w Żółkwi, p. p. Ohrymowicza, w sprawie opodatkowania gorzelni rolniczych.
1030. Wydział powiatowy w Sanoku, p. p. Słoneckiego, w sprawie jak wyżej.
1031. Ten sam, p. p. Słoneckiego, w sprawie jak wyżej.
1032. Wydział powiatowy w Grybowie, p. p. Żuk Skarszewskiego, w sprawie jak wyżej.
1033. Towarzystwo rolnicze w Krakowie, p. p. Adama Jędrzejowicza, w sprawie jak wyżej.
1034. Oddział Towarzystwa gospodarskiego w Borszczowie, p. p. Borkowskiego, w sprawie opodatkowania gorzelni rolniczych.
1035. Właściciele propinacyi i gorzelni rolniczych powiatu grybowskiiego, p. p. Żuk Skarszewskiego, w sprawie jak wyżej.
1036. Henryk Szeliga Szeliski, Józefa Rylska i Marya Szeliska właściciele gorzelni, p. p. Żurrowskiego, w sprawie jak wyżej.

1037. Laura hr. Dembińska, p. p. Męcińskiego, w sprawie jak wyżej.
1038. Kazimierz Wodzicki, p. p. Ohrymowicza, w sprawie jak wyżej.
1039. Franciszek Kunz, p. p. Ohrymowicza, w sprawie jak wyżej.
1040. Ignacy Pieniążek i inni, p. p. Reya, w sprawie jak wyżej.
1041. Mieczysław Rey i Zatorski, p. p. Reya, w sprawie jak wyżej.
1042. Wydział powiatowy w Rudkach, p. p. Skalkowskiego, w sprawie ściągania zaległości kas pożyczkowych gm. w drodze egzek. politycz.
1043. Rada szkolna miejscowa w Harcie powiatu brzozowskiego, p. p. Bobczyńskiego, o przestoczenie tamtejszej szkoły na dwuklasową.
1044. Gmina Raba Wyżnia, powiatu myślenickiego, p. p. Lasockiego, o pożyczkę bezprocentową 1.000 zł. na wybudowanie szkoły.
1045. Gmina Łysa Góra, p. p. Ohrymowicza, w sprawie ulg w ciężarach publicznych, podźwignienia gospodarstw włościańskich, zmiany ustawy dróg i udzielania sprawozdań z czynności sejmowych.
1046. Gmina Zakozówek, p. p. Płazińskiego, w sprawie jak wyżej.
1047. Gmina m. Doliny, p. p. Mazarakiiego, w sprawie przeniesienia zapory mytniczej.
1048. Ta sama, p. p. Mazarakiiego, o subwencyę i bezprocentową pożyczkę na pobudowanie lud. szkoły żeńskiej.
1049. Gmina Maruszyna w powiecie Nowotarskim, p. p. Pławickiego, o jednorazowy zasiłek na ukończenie i urządzenie budynku szkolnego.
1050. Gmina Zaskale pow. Nowotarskiego, p. p. Pławickiego, o odłączenie od związku szkolnego w Szaflarach i zorganizowanie własnej szkoły.
1051. Gmina miasta Rzeszowa, p. p. Rybickiego, w sprawie projektowanej ustawy gminnej dla 28 miast.
1052. Gmina m. Jasła, p. p. Rogoyskiego, w sprawie jak wyżej.
1053. Gmina Starego Sioła powiatu Cieszanowskiego, p. p. Wład. Sapięę, w sprawie podatków gruntowych.
1054. Gmina Kulików, p. p. Romańczuka, w sprawie zmiany ustawy drogowej.
1055. Gmina Wiszniów powiatu Rohatyńskiego, p. p. Romańczuka, w sprawie ochrony od dzikiej zwierzyny, o nadanie gminom prawa prezentowania nauczycieli i o zmianę ustawy drogowej.
1056. Gmina Drohowyże pow. Zydzaczowskiego, p. p. Romańczuka, w sprawie polowania na gminnych gruntach i szkód wyrządzanych przez dzikie zwierzęta.
1057. Ta sama, p. p. Romańczuka, o zatrzymanie Radom szkolnym miejsc. prawa prezentowania nauczycieli.
1058. Gmina Rychwałd powiatu Żywieckiego, p. p. Michałowskiego, o zapomogę na budowę szkoły.
1059. Gmina Kewalowa pow. Tarnowskiego, p. p. ks. Kopycińskiego, o zasiłek na dokończenie budowy szkoły.
1060. Obszar dworski w Toporowie powiatu Brodzkiego, p. p. Stanisława Badeniego, w sprawie ustawy drogowej.
1061. Obszar dworski w Iwli i Pólanach pow. Krośnieńskiego, p. p. Starowiejskiego, o zapomogę na wybudowanie drogi Iwla-Krępna.
1062. Filip Kielawa, właściciel Dąbrowy pow. Nowosandeckiego, p. p. Romera, o subwencyą za roboty wykonane na Dunajcu.
1063. Piotr Gąsior z Czudeza, p. p. ks. Kopycińskiego, w sprawie pokrzywdzenia przez władze sądowe.

1064. Klasztor pp. Bazylianek w Jaworowie, p. p. Szeptyckiego, o subwencyą na rozszerzenie konwiktu.
1065. Paweł Lorch, emeryt. nauczyciel, p. p. Tad. Dzieduszyckiego, o podwyższenie emerytury i policzenie lat służby wojskowych.
1066. Ludwik Gorzka, nauczyciel w Okocimie, p. p. Ohrymowicza, o zapomogę lub podwyższenie płacy.
1067. Władysław Starowiejski, nauczyciel w Okocimie, p. p. Ohrymowicza o zapomogę.
1068. Antoni Roman Popiel, uczeń szkoły przemysłowej w Wiedniu, p. p. Romanowicza, o stypendyum.
1069. Wojciech Lepianka, introligator w Stanisławowie, p. p. biskupa Issakowicza, o zasiłek na kształcenie syna Kazimierza w grze na skrzypcach.
1070. Karolina Kessler, uczennica II. roku szkoły robót w Tarnowie, przez posła Rogoyskiego, o zapomogę.
1071. Marya Fornagiel, wdowa po nauczycielu, p. p. Weigla o wsparcie.
1072. Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc“ w Makowie, p. p. Lasockiego, w sprawie zmiany ustawy podatkowej z 27. Grudnia 1880 i 14. Kwietnia 1885.
1073. Gr. kat. księża z dekanatu Skole, p. p. Antoniewicza, o przyznanie im remuneracyi za udzielanie nauki religii w dotyczących szkołach ludowych.
1074. Towarzystwo muzyczne w Krakowie, p. p. Zolla, o wypłacenie subwencyi z lat poprzednich i przyznanie na rok bieżący.
1075. Kasa zaliczkowa „Nadzieja“ w Mikołajowie, p. p. Ohrymowicza, w sprawie zmiany ustawy podatkowej z 27. Grudnia 1880 i 14. Kwietnia 1885.
1076. Gmina miasta Jarosławia, p. p. Władysława Badeniego, w sprawie ustawodawczego unormowania ciężarów stałego kwaterunku wojska.
1077. Ta sama, p. p. Władysława Badeniego, w sprawie organizacyi gmin miejskich i projektu ustawy dla 28 miast.

